

Sygn. akt IV P 32/21 Pm upr

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2021 roku

Sąd Rejonowy IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu

Przewodniczący: Sędzia Alina Kordus-Krajewska

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2021 roku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Skarbu Państwa - (...) (...) Oddziału (...) w E.

przeciwko P. R.

o zapłatę

I. Oddala powództwo,

II. Zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 219,50 zł (dwieście dziewiętnaście złotych pięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu,

III. Opłatą od pozwu obciąża Skarb Państwa.

Sędzia Alina Kordus-Krajewska

IVP 32/21 Pm upr

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa - (...) (...) Oddział (...) w E. wniósł do Sądu Rejonowego w Elblągu pozew przeciwko P. R. o:

a)zasądzenie od Pozwanego na rzecz Powoda kwoty 1402,38 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 grudnia 2019 r. do dnia zapłaty;

b)zasądzenie od Pozwanego na rzecz Powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podano ,że przedmiotem roszczenia jest niedobór powstały w wyniku doprowadzenia do utraty właściwości 220,5 kg oleju silnikowego (...) 50 JIM: (...) stanowiącego napełnienie siedmiu czołgów w 2 kompanii czołgów Jednostki Wojskowej Nr (...) w B. (...) o łącznej wartości 1402,38 zł. Niedobór ten stanowi szkodę w mieniu wojska, za który odpowiada Pozwany st. chor. sztab. P. R., pełniący w okresie jej powstania i ujawnienia obowiązki szefa kompanii czołgów w JW. (...) w B..

Wskazano ,że przeprowadzone przez stronę powodową postępowanie wyjaśniające nie wykazało, aby niedobór powstał z przyczyn niezawinionych, np. zdarzeń losowych. Pozwany nie wykazał także, aby w trakcie pełnienia obowiązków szefa kompanii czołgów składał jakiegokolwiek meldunki do przełożonych w zakresie braku możliwości zapewnienia powierzonymu sprzęcie wojskowemu należytego zabezpieczenia.

Natomiast ewentualne powoływanie się przez Pozwanego na obecnym etapie na rzekome okoliczności zewnętrzne powodujące utratę właściwości oleju, który został zalany do pojazdów, za które odpowiadał, świadczyć powinien

jedynie o jego zaniechaniu spowodowanym brakiem reakcji, pomimo posiadanej wiedzy o zdarzeniach mogących mieć negatywny wpływ na powierzone mu mienie.

W odpowiedzi na pozew pozwany wnosil o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od Powoda na rzecz Pozwanego kosztów procesu, w tym ewentualnych kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Pozwany wyjaśnił, że żądane powoda jest w całości niezasadne. Po pierwsze zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy żołnierz, który wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych ze swojej winy wyrządził szkodę w mieniu, o którym mowa w art. 1 ust. 1 ustawy, ponosi odpowiedzialność majątkową w granicach rzeczywistej straty i tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynika szkoda. Zgodnie z art. 4 tej ustawy właściwy organ jednostki organizacyjnej jest obowiązany wykazać okoliczności uzasadniające odpowiedzialność majątkową żołnierza oraz wysokość wyrządzonej szkody.

Powód nie wykazał, że pozwany nie wykonywał lub nienależycie wykonywał obowiązki służbowe. Zgodnie z Instrukcją o gospodarce materiałowej służby materiałów pędnych i smarów (...) z 2019r. ; rozdział (...) wymiana mps w technice wojskowej pkt 8 na str. 68 olej przechowywany jest w zbiornikach zewnętrznych czołgu i wymieniany przed upływem terminu ważności świadectwa jakości (raportu z badań) z zakresu testu B-2. Pozwany nigdy nie otrzymał świadectwa ważności pobranego przez niego oleju z magazynu. W przedmiotowej sprawie olej przez pozwanego był wymieniany w części czołgów w 2017 r. i następnie w pozostałych czołgach w 2019 r. Za każdym razem pozwany otrzymywał olej z magazynu powoda, bez okazania mu karty jakości czy pobrania próbek do badań bądź przekazania ich wyników. Nawet jeżeli przyjąć, że olej miał wskazane parametry to należy wskazać, że pozwany wymieniał, go przed upływem okresu przechowywania wskazanego w karcie jakości, czyli 60 miesięcy. Powód dołączył do pozwu kartę jakości niewiadomego pochodzenia, która nigdy nie była w posiadaniu pozwanego ani była mu okazana, zatem zarzut w piśmie z dnia 7 stycznia 2020 r. jest chybiony, gdyż to powód nie dochował należytej staranności w swoich zasobach magazynowych przechowując i wydając pozwanemu olej o niewłaściwych parametrach.

Zdaniem pozwanego powód, wbrew art. 6 k. c. nie wykazał ani winy pozwanego ani niedopełnienia obowiązków przez niego czy zaniechania po jego stronie.

Wskazano także, że jak wynika z meldunku z dnia 31 grudnia 2019 r. sposób pobrania próbek oleju CB - 50 z pododdziału był niezgodny z zapisami rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 listopada 2001r. w sprawie odpowiedzialności majątkowej żołnierzy za wyrządzone przez nich szkody oraz z instrukcją zapewnienia, utrzymania i nadzoru nad jakością materiałów pędnych i smarów w siłach zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (...).05 z 2018 rozdział 5, gdyż w czynnościach nie uczestniczył pozwany i nie był o nich powiadomiony, nie udzielił nikomu na piśmie pełnomocnictwa i nie była powołana stosowna komisja, nie sporządzono w żadnym przypadku z pobierania próbek protokołu z ich pobrania, nie wiadomo jak próbki były opisane i w jakich warunkach je przechowywano po pobraniu, nie udokumentowano tego w żaden sposób. Jak wskazano próbki pobierano punktowo, a następnie zlano je razem do jednego naczynia, co również nie jest miarodajne do weryfikacji jakości badanego oleju. Następnie cały olej w ilości 220 kg (ze wszystkich zbiorników zapasowych czołgów) zlano do jednej beczki niewiadomego pochodzenia pobranej z magazynu mps od p. M. O. (1) i z tej beczki pobrano kolejne próbki. Beczka nie była zaplombowana i nie wiadomo kto ma do niej dostęp. Prawidłowość przeprowadzonych badań jest wątpliwa, nie mówiąc o możliwości zachowania czystości pobranych próbek. W konsekwencji trudno mówić, aby testy przeprowadzone z takich próbek były miarodajne, co do jakości bądź braku jakości oleju pobranego przez pozwanego z magazynu bądź jego zniszczenia przez pozwanego.

Ponadto, choć strona powodowa twierdzi, że pozwany był osobą odpowiedzialną materialnie, to nie został przedstawiony żaden dokument potwierdzający fakt powierzenia określonego mienia, jego rodzaju, ilości, stopnia zużycia chociażby w formie pokwitowania, protokołu czy umowy. Takim dokumentem nie może być polecenia przesunięcia (rezerwacji). Tym samym ponownie powód naruszył art. 6 k.c.

Ponadto wyjaśniono, że trudno przypisać winę pozwanemu, skoro powód jako jednostka organizacyjna nie zapewnił warunków umożliwiających prawidłowe zabezpieczenie powierzonego mienia, co było podnoszone w piśmie pozwanego z dnia 23 grudnia 2019 r.

Na uwagę zasługuje również okoliczność że olej pobrany przez pozwanego nie pozostawał w jego wyłącznej dyspozycji. Miały do niego dostęp osoby trzecie w postaci A. K. (1), na którego działania nie miał wpływu pozwany. Olej został wydany z magazynu przez M. O. (1) w otwartych beczkach. Na jego działania pozwany również nie miał wpływu. Wskazując na powyższe pozwany nie miał możliwości sprawowania jakiegokolwiek pieczy nad mieniem (olejem silnikowym). W takim przypadku nie ma podstaw, aby przyjąć, iż odpowiada za mienie (nawet, gdyby przyjąć, iż zostało mu powierzone), bo podstawą takiej odpowiedzialności jest zapewnienie przez jednostkę warunków umożliwiających prawidłowe zabezpieczenie mienia. W rozważanym przypadku, taka sytuacja stworzenia warunków zapewniających prawidłowe zabezpieczenie mienia nie miała miejsca. Nie wiadomo zatem co działo się z olejem, przed pobraniem go przez pozwanego z magazynu. Ponadto, podkreślenia wymaga, że w chwili wydania oleju pozwanemu nie przeprowadzono testu, który by stwierdzał, że olej posiada właściwości zgodne z kartą jakości i że olej zostaje powierzony pozwanemu z obowiązkiem wyliczenia.

Kolejną okolicznością, na którą pozwany zwrócił uwagę jest fakt, że powód żąda kwoty 1403 zł. Owszem wskazana kwota wynika z protokołu szkody nr (...) z dnia 28 listopada 2019 r., ale nie wiadomy jest sposób jej ustalenia. Powód nie wykazał, dlaczego przyjął, że 6,36 zł kosztuje kilogram oleju. Nie przedłożył jakichkolwiek dokumentów świadczących o tym, że poniósł szkodę w tej wysokości. Nie wykazał jaka jest jego rzeczywista strata. Powód do wyliczenia przyjął wartości ujęte w protokole szkody, stanowiące wartości ewidencyjne. Tymczasem zgodnie z brzmieniem § 14 ust. 7 Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 listopada 2011r. w sprawie odpowiedzialności majątkowej żołnierzy za wyrządzone przez nich szkody, wysokość szkody określa się według cen detalicznych obowiązujących dniu ujawnienia szkody. Dla przedmiotu używanego przyjmuje się wartość pomniejszoną o procent odpowiadający stopniowi zużycia. Jeżeli szkoda w mieniu polega na obniżeniu wartości przedmiotu, wysokość szkody stanowi różnica wartości przedmiotu przed i po jego uszkodzeniu albo bezpośrednio koszty związane z przywróceniem przedmiotu do stanu poprzedniego. W przedmiotowej sprawie nie jest wiadome w jaki sposób ustalenia wysokości szkody przyjęła strona powodowa. W tym miejscu wymaga podkreślenia, że z obowiązku wykazania faktu nierozliczenia się pracownika wynika konieczność wykazania przez pracodawcę wysokości szkody (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 28.06.2013 roku, III APa 13/13), a pracodawca w tym przypadku temu nie sprostał.

Postanowieniem z dnia 29 czerwca 2020r. Sąd Rejonowy w Elblągu uznał się niewłaściwym miejscowo i sprawę przekazał do rozpoznania do Sądu Rejonowego Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu.

Sprawa przed Sądem w Toruniu została skierowana do postępowania uproszczonego.

Sąd ustalił co następuje:

Pozwany P. R. pełnił w (...) stanowisko szefa kompanii-dowódcy drużyny . Pozwany objął obowiązki szefa kompanii w 2010r. Odpowiadał za całokształt działalności podległych mu żołnierzy oraz powierzone mienie i wyposażenie kompanii.

Pozwany odpowiadał za 14 czołgów, które były na stanie kompanii. Czołgi stały w garażach (...). Od 2017r. przeszedł remont garaż nr (...). Nastąpiła wymiana bramy i okna, remont dachu , była robiona wentylacja. W garażu nr (...) było dynamiczne osuszanie polegające na włączaniu rurą ciepłego powietrza do wnętrza czołgu , gdyż część wyposażenia czołgu to elektronika. Garaż nr (...) nie był remontowany. W 2019r. czołgi zostały przeprowadzone z garażu nr (...) do innego wyremontowanego garażu .

Kompania pozwanego składała się z dwóch osób. Pozwanego i jego zastępcy A. K. (1), który pełnił funkcje technika . Zasadniczo tylko te osoby miały dostęp do garaży.

A. K. (1) codziennie robił przegląd czołgów. Były to oględziny wizualne sprawdzające czy coś nie cieknie. Zbiorniki zewnętrzne z paliwem były na zewnątrz czołu, były zabezpieczone nakrętką bez plomby, którą odkręcano przy wymianie oleju.

Dowód: wyciąg z rozkazu personalnego Nr (...) Dowódcy (...), 2. Protokół zdania i objęcia stanowiska służbowego, 3. Wyciąg z załącznika Nr 64 do rozkazu Dowódcy (...) z dnia 2g.08.2012 r. przesłuchanie ubezpieczonego protokół elektroniczny z dnia 11 czerwca 2021r. od 01:20:08, dokumentacja techniczna garaży k.270-285, pismo z dnia 15 czerwca 2021r. k.287

Olej w czołgach podlegał rotacji (wymianie). Rotacja oleju miała następować po 5 latach. Olej był pobierany z beczek znajdujących się w magazynie materiałów pędnych i smarów.

Pozwany zdał w dniu 21 sierpnia 2017 r. na podstawie polecenia przesunięcia (rezerwacji) nr (...) i w dniu 17 czerwca 2019 r. na podstawie polecenia przesunięcia (rezerwacji) nr (...). Zdał cały olej. M. O. przeprowadził test C zdanego oleju. Olej był dobry. (k.228v)

Pozwany pobrał w dniu 21 sierpnia 2017 r. na podstawie polecenia przesunięcia (rezerwacji) nr (...) oraz w dniu 17 czerwca 2019 r. na podstawie polecenia przesunięcia (rezerwacji) nr (...) olej silnikowy (...) 50 JIM z magazynu od M. O. (1).

Pozwany przy pobraniu oleju nie miał zastrzeżeń do jakości oleju (k.262v)

Oleje przekazywane w latach 2017 i 2019 były z różnych partii o czym pozwany nie wiedział.

M. O. (1) powinien przekazać pozwanemu raport z badania razem z produktem. (k.228) Pozwany nie wnosił do M. O. o przedstawienie mu tego raportu.

Pozwany osobiście pokwitował odbiór oleju. (k.27-28)

Czołgi napelnione zostały w 2017 r. ((...), (...)) oraz w 2019 r. ((...), U. (...), U. (...), U. (...), U. (...)) podczas rotacji produktów MPS -produktem - olejem silnikowym (...) 50

Dowód: polecenia przesunięcia (rezerwacji) nr (...) na okoliczność zdania oleju silnikowego (...) 50 JIM; polecenia przesunięcia (rezerwacji) nr (...) na okoliczność zdania oleju silnikowego (...) 50 JIM; polecenia przesunięcia (rezerwacji) nr (...) na okoliczność pobrania oleju silnikowego (...) 50 JIM; polecenia przesunięcia (rezerwacji) nr (...) na okoliczność pobrania oleju silnikowego (...) 50 JIM k.27-28, zeznania świadka M. O. (1) –protokół elektroniczny z dnia 20 kwietnia 2021r. od 00:09:43, przesłuchanie pozwanego –protokół elektroniczny z dnia 11 czerwca 2021r. od 01:18:56,

W dniu 15 września 2019 roku, z uwagi na skierowanie sprzętu wojskowego będącego na stanie 2 kompanii czołgów (...) do remontu i modyfikacji, pobrano ok. 10 litrów oleju silnikowego (...) 50 z siedmiu czołgów T-72 o nr rej. (...) w celu wymaganej analizy próbek przedmiotowego oleju pod kątem jego dalszej przydatności, poprzedzającej zdanie spuszczonego z w/w pojazdów oleju do magazynu służby MPS.

Próby miał pobierać st.szer. M. W. (1) i podpisał się na protokole pobrania próby. Faktycznie czynności wykonywał M. O. (1) przy udziale M. W. oraz technik II kompanii A. K. (1) oraz J. K. (1). Pozwany tylko częściowo uczestniczył przy pobieraniu próbek. Nie upoważnił innej osoby do wzięcia udziału w czynnościach, nikt także o to do pozwanego się nie zwracał.

W dniu 15.09.2019r. z siedmiu czołgów T-72 zostały pobrane próbki punktowe przy użyciu próbopobieralnika do wiadra rozlewczego 15L z którego powstała próba ogólna. Wiadro było metalowe. Wiadro było używane przed M. O. w magazynie. Po użyciu wiadra było stawiane do góry dnem na kratce ociekowej. Po ścieknięciu mógł zostać jakiś olej we wiadrze (k.226v)

Z każdego czołgu została pobrana próba ok. 1 litra. W sumie pobrano 10 litrów. Wizualnie próbki wyglądały dobrze. Nie powinno się mieszać oleju z różnych partii(k.226v). W tym przypadku wszystkie próbki wiano do jednego wiadra. Z wiadra wiano ok. pół litra oleju do szklanej butelki i zatkało kołpakiem. M. O. potrząsała butelka by usunąć ewentualne zanieczyszczenia z butelki. Wylała zawartość i ponownie wlała olej z wiadra , zatkała butelkę i nakleiła etykietę. (k.226v-227) Pobrane i zabezpieczone próbki w dniu 16 września 2019 roku zostały zawiezione do Ośrodka (...) w D..

W międzyczasie zanim przyszedł raport reszta oleju ze zbiorników zapasowych czołgów pozwanego została zrana do metalowej beczki znajdującej się w magazynie (...)O.. Wcześniej w tej beczce był olej.

Zasady pobierania oleju do badań zostały zawarte w Instrukcja zapewnienia utrzymania i nadzoru nad jakością materiałów pędnych i smarów w siłach zbrojnych RP.

Dowód: zeznania świadka M. O. (1) –protokół elektroniczny z dnia 20 kwietnia 2021r. od 00:09:43, zeznania świadka A. K. (1) –protokół elektroniczny z dnia 20 kwietnia 2021r. od 01:54:10, zeznania świadka M. W. (1) –protokół elektroniczny z dnia 11 czerwca 2021r. od 00:18:52, , zeznania świadka J. K. (1) –protokół elektroniczny z dnia 11 czerwca 2021r. od 00:37:06, przesłuchanie pozwanego–protokół elektroniczny z dnia 11 czerwca 2021r. od 01:18:56, Instrukcja zapewnienia utrzymania i nadzoru nad jakością materiałów pędnych i smarów w siłach zbrojnych RP k.160-170, książka przechowywania k.147-165

Na podstawie przeprowadzonego w dniu 03 października 2019 roku specjalistycznego badania próbek ustalono, iż przedmiotowa substancja nie spełnia wymagań NO-91- (...), wykazała skłonność do pienienia - II sekwencja o wartości wyższej niż dopuszczalna i oceniono ,że z tego powodu należy ją zakwalifikować jako odpad.

Dowód: . Raport Nr (...) z dnia 03.10.2019 r. k.8

Mając na uwadze powyższy wynik szef służby MPS kpt I. W. nakazała przeprowadzenie kolejnego testu pobranego ponownie oleju, tym razem w zakresie tzw. testu C. Test ten został przeprowadzony przez kierownika magazynu służby MPS M. O. (1). Po informacji, że próba z laboratorium nie spełnia wymagań na polecenie Pani Kapitan M. O. udał się z mł. chor. K. w celu wykonania testu C. Dokonał pobrania próby z beczki stalowej (...) przy użyciu próbopobieralnika do oleju do naczynia szklanego. Badanie dało wynik - wygląd zewnętrzny: niejednorodny, nie przezroczysty z zawiesinami. Zdaniem M. O. (1) różnica w wyglądzie zewnętrznym pomiędzy próbka z laboratorium, a pobraną z beczki wynikała z tego, że próbopobieralnik w zbiorniku zapasowym nie zaciągnął osadów z dna zbiornika.

Dowód: wynik badania w zakresie testu C z dnia 19.11.2019 r., zakres właściwości oleju silnikowego (...) 50 k.11-14, meldunek M. O. (1) k.1,

Na podstawie protokołu Nr (...) z dnia 28 listopada 2019 roku ustalono ,że szkoda wyniosła 1402,38 zł, stanowiąca równowartość 220,5 kg oleju silnikowego (...) 50 pobranego z siedmiu czołgów T-72 o nr rej. (...). Odpowiedzialnym za powstałą szkodę uznano Pozwanego.

Przełożeni pozwanego ocenili ,że skoro czołgi nie były eksploatowane i nie wpłynęła żadna informacja o wystąpieniu zdarzenia losowego, nie można było uznać, że utrata właściwości była niezawiniona. Okres przechowywania produktu kończy się 31.08.2020 r.

Dowód:. meldunek Szefa (...) z dnia 25.11.2019 r. k.24-25, polecenia przesunięcia k.27-28, protokół szkody Nr (...) k.29, wyciąg z Rozkazu z dnia 03.12.2019 r. Komendanta (...) k.30, wykaz stanów dostępnych zapasów środków materiałowych na dzień 16.12.2019r. , zapotrzebowanie k.32

Powód dwukrotnie wzywał Pozwanego do dobrowolnej zapłaty odszkodowania za stwierdzoną w powierzonym mieniu szkodę, ewentualnie do rozłożenia jej płatności na raty.

Dowód: wezwanie i dowód doręczenia k.33-34, pismo z dnia 07.01.2020 r., k.35-43

Pozwany dwukrotnie wypowiedział się co do żądania Powoda, nie zgadzając się na poniesienie odpowiedzialności za powstałą szkodę.

Dowód: pisma pozwanego k.35-45, odpowiedź powoda k.46-47

Powierzone Pozwanemu mienie i sprzęt wojskowy był w użytkowaniu Jednostki Wojskowej w B.. Tam służbę pełnił pozwany. Jednostka została połączona z powodem (...) (...) Oddziałem (...) w E.. (...) (...) Oddział (...) w E. jest jednostką budżetową w rozumieniu art. 11 ustawy z dnia 27.08.2009r. o finansach publicznych, jest także jednostką wojskową w rozumieniu art. 3 ust.5 ustawy z dnia 21.11.1967r. o powszechnym obowiązku obrony RP. Komendant Oddziału jest kierownikiem jednostki budżetowej i dowódcą jednostki wojskowej. Jest dysponentem środków budżetu państwa trzeciego stopnia.

Dowód: decyzja nr (...) k.94-96, statut (...) (...) Oddziału (...) w E. k.97-98

Olej silnikowy z partii , która została wydana pozwanemu, został także wydany w dniu 25 lipca 2019r. w użytkowanie do Bojowego Wozu P.. Nie zgłaszano problemów z olejem, lecz olej nie podlegał jeszcze weryfikacji.

Dowód: pismo z dnia 22 czerwca 2021r. k.288, plan rotacji k.290

Sąd zważył co następuje:

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie dowodów z dokumentów , przesłuchania świadków i pozwanego. Powódka cofnęła wniosek o przesłuchanie za powoda szefa służby MPS (k.144v, k.258) . Powódka cofnęła także wniosek o bieglego powołanego w pozwie. (k.263v)

W sprawie najszerze okoliczności przedstawił świadek M. O. (1) oraz pozwany. Świadkowie A. K., M. W. i J. K. przedstawiali stan faktyczny w sposób dużo bardziej ogólny wyjaśniając, że szeregu okoliczności już nie pamiętają.

Sąd szerszej oceni materiał dowodowy w dalszej części uzasadnienia.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do określenia strony powodowej. Zgodnie z art. 67 § 2 k.p.c. Skarb Państwa podejmuje czynności procesowe organ państwowej jednostki organizacyjnej z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie lub przez organ jednostki nadrzędnej

W komentarzu T.Wiśniewskiego w programie Lex Omega wskazuje się ,że „Skarb Państwa, jako osoba prawna (art. 33 k.c.), posiada zdolność sądową (art. 64 § 1) i zdolność procesową (art. 65 § 1). Zgodnie z art. 67 § 2 czynności procesowe za Skarb Państwa podejmuje organ tej jego jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, lub organ jednostki nadrzędnej, a w zakresie określonym odrębną ustawą – Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej. Skarb Państwa jest podmiotem odrębnym od innych państwowych jednostek organizacyjnych wyposażonych w osobowość prawną. Jednostki te (państwowe osoby prawne) – według art. 67 § 2 – nie mogą działać za Skarb Państwa. Gdy stroną w procesie jest Skarb Państwa, prawidłowe jej oznaczenie powinno zawierać określenie „Skarb Państwa” i wskazywać właściwą państwową jednostkę organizacyjną, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie”.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 r. I PK 226/08 wskazano ,że zdolność sądową w sprawach z zakresu odpowiedzialności majątkowej żołnierzy ma jedynie Skarb Państwa reprezentowany przez organ jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie lub przez organ jednostki nadrzędnej .

Powód w zażaleniu z dnia 12.08.2020r. na postanowienie o przekazaniu sprawy do Sądu Rejonowego w Toruniu na stronie 3 powód podał zamiennie ,że Skarb Państwa reprezentuje (...) (...) Oddział (...), a następnie na końcu strony 3 zażalenia podano ,że zdolność sądową ma Skarb Państwa reprezentowany przez organ jednostki organizacyjnej.

Należy zwrócić uwagę, że organem jednostki jest Komendant co wynika z art. 2 pkt.3 ustawy z dnia 25 maja 2001r. o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy. Ze złożonego do akt statutu wynika, że (...) (...) Oddział (...) jest jednostką wojskową i jednostką budżetową, a kierownik jednostki (komendant) jest dysponentem środków budżetu Skarbu Państwa III stopnia.

Sąd pozostawiając oznaczenie strony powodowej wziął pod uwagę, że takie oznaczenie jako prawidłowe traktuje strona powodowa (pismo powoda z dnia 8 listopada 2021r. (k.315-318)

Ponadto sąd miał na uwadze, że w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 r. I PK 226/08 odnosząc się do zdolności sądowej powoda Skarbu Państwa - Dowódcy Jednostki Wojskowej powołano się na art. art. 67 § 2 k.p.c., który dotyczy jednak zdolności procesowej, a nie sądowej.

W sprawie należało przeanalizować przepisy regulujące odpowiedzialność majątkową żołnierzy. Powyższe zostało uregulowane w ustawie z dnia 25 maja 2001 r. o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy. Zgodnie z art. 18. cyt. ustawy spory dotyczące odpowiedzialności majątkowej żołnierzy rozpoznają sądy pracy oraz sądy pracy i ubezpieczeń społecznych.

Poniżej zostały zebrane przepisy dotyczące zakresu odpowiedzialności przy powierzeniu mienia żołnierzowi, gdyż w oparciu o nie Sąd rozpoznawał roszczenie zgłoszone w pozwie.

Art.1

1. Ustawa określa odpowiedzialność majątkową żołnierzy za szkody wyrządzone przez nich, wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych, w mieniu Skarbu Państwa znajdującym się w dyspozycji komórek organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej oraz jednostek organizacyjnych podporządkowanych albo nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej, zwanych dalej "jednostkami organizacyjnymi".

2. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie, do odpowiedzialności majątkowej żołnierzy za szkody wyrządzone przez nich wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych, stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, z zastrzeżeniem art. 17 ust. 1.

Art. 11.

1. Żołnierz odpowiada, w granicach określonych w art. 3, za szkodę w mieniu powierzonym mu z obowiązkiem zwrotu albo wyliczenia się, zwanym dalej "mieniem powierzonym".

2. Żołnierz może uwolnić się od odpowiedzialności majątkowej za szkodę w mieniu powierzonym, jeżeli wykaze, że powstała ona z przyczyn od niego niezależnych, a w szczególności wskutek niezapewnienia przez jednostkę organizacyjną warunków umożliwiających prawidłowe zabezpieczenie powierzonego mienia,

Art. 3. Żołnierz, który wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych ze swojej winy wyrządził szkodę w mieniu, o którym mowa w art. 1 ust. 1, ponosi odpowiedzialność majątkową w granicach rzeczywistej straty i tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynika szkoda,

Art. 13. Do odpowiedzialności majątkowej, określonej w art. 11 i 12, stosuje się odpowiednio przepisy art. 5, 8 i 9,

Art. 8. Jeżeli naprawienie szkody wyrządzonej nieумыślnie następuje na podstawie ugody między właściwym organem jednostki organizacyjnej a żołnierzem, który wyrządził szkodę, wysokość odszkodowania może być obniżona, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, a w szczególności stopnia winy żołnierza i jego dotychczasowego stosunku do obowiązków służbowych,

Art. 9 Jeżeli żołnierz wyrządził szkodę umyślnie, jest obowiązany do jej naprawienia w pełnej wysokości.

Art. 5. Żołnierz nie ponosi odpowiedzialności majątkowej za szkodę:

1)w takim zakresie, w jakim jednostka organizacyjna albo inna osoba przyczyniła się do powstania szkody lub jej zwiększenia,

2)wynikłą w związku z działaniem w granicach dopuszczalnego ryzyka.

Art. 14.1

Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb powierzania żołnierzom mienia, o którym mowa w art. 11 ust. 1, uwzględniając w szczególności rodzaje mienia, które może być powierzone żołnierzowi, oraz terminy związane z jego przekazywaniem i zwrotem jednostce organizacyjnej.

2.

Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb łącznego powierzania żołnierzom mienia, o którym mowa w art. 12 ust. 1, jak również szczegółowe warunki i tryb zawierania i rozwiązywania umowy o wspólnej odpowiedzialności majątkowej żołnierzy oraz wzór tej umowy. Rozporządzenie to powinno w szczególności określać rodzaje mienia, które może być łącznie powierzane żołnierzom, oraz warunki wspólnej odpowiedzialności za szkodę w mieniu powierzonym łącznie żołnierzom, przy uwzględnieniu kwalifikacji tych żołnierzy i wykonywanych przez nich funkcji, z jednoczesnym wykluczeniem przypadków ich podległości służbowej.

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 listopada 2001 r. w sprawie odpowiedzialności majątkowej żołnierzy za wyrządzone przez nich szkody określa:

1)szczegółowe warunki i tryb:

a)powierzania żołnierzom mienia z obowiązkiem zwrotu albo wyliczenia się,

b)łącznego powierzania żołnierzom mienia z obowiązkiem zwrotu albo wyliczenia się,

c)zawierania i rozwiązywania umowy o wspólnej odpowiedzialności majątkowej żołnierzy oraz wzór tej umowy,

2)spół i tryb stwierdzania szkody oraz ustalania jej wysokości, a także wzór pisemnego zobowiązania do zapłaty odszkodowania,

3)organy wojskowe właściwe do zawierania umów w sprawie odraczania, rozkładania na raty lub umarzania spłaty odszkodowań oraz wzory tych umów.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenie "dowódca jednostki organizacyjnej" - oznacza dowódcę, szefa, komendanta, dyrektora, kierownika, rektora, posiadającego uprawnienia dysponenta środków budżetowych.

§ 3.

1.Żołnierzowi mogą być powierzone z obowiązkiem zwrotu albo wyliczenia się: środki pieniężne, papiery wartościowe, uzbrojenie, sprzęt techniczny oraz inne mienie, niezbędne do wykonywania zadań służbowych.

2.Powierzenie mienia, o którym mowa w ust. 1, następuje, z zastrzeżeniem § 4 ust. 1, za pokwitowaniem, w sposób ustalony w przepisach regulujących zasady gospodarowania mieniem wojskowym.

3.W pokwitowaniu, o którym mowa w ust. 2, określa się rodzaj, ilość, stan i wartość oraz w miarę potrzeby indywidualne cechy mienia powierzonego żołnierzowi.

4. Żołnierz, któremu powierzono mienie, jest obowiązany zwrócić je w określonym przez dowódcę jednostki organizacyjnej czasie i w należyłym stanie albo wyliczyć się ze sposobu zużycia lub wydania tego mienia.

§ 4.

1. Powierzenie żołnierzowi środków pieniężnych i papierów wartościowych albo mienia w magazynie lub innym zamkniętym pomieszczeniu, przystosowanym do przechowywania mienia pod bezpośrednim nadzorem tego żołnierza, następuje na podstawie protokołu przyjęcia albo na podstawie inwentaryzacji, przeprowadzonej na pisemne polecenie dowódcy jednostki organizacyjnej lub na żądanie żołnierza.

2. Inwentaryzację, o której mowa w ust. 1, przeprowadza się w ciągu miesiąca od dnia zawiadomienia żołnierza o planowanym powierzeniu mu mienia, z udziałem żołnierza lub osoby przez niego upoważnionej.

3. Żołnierzowi bądź osobie przez niego upoważnionej, o których mowa w ust. 2, przysługuje prawo wglądu w dokumenty ewidencyjne w zakresie dotyczącym rozliczania powierzonego mu mienia.

§ 5.

W razie przewidywanego zwolnienia żołnierza, o którym mowa w § 4 ust. 1, ze służby wojskowej lub przeniesienia go do innej jednostki organizacyjnej, inwentaryzację przeprowadza się niezwłocznie i kończy ją nie później niż w dniu odejścia żołnierza z miejsca dotychczasowej służby.

§ 6.

1. W razie niemożności wzięcia udziału w inwentaryzacji z powodu choroby lub innej ważnej przyczyny żołnierz, o którym mowa w § 4 ust. 1, może pisemnie upoważnić inną osobę, która za zgodą dowódcy jednostki organizacyjnej weźmie za niego udział w inwentaryzacji.

2. Jeżeli żołnierz nie bierze udziału w przeprowadzeniu inwentaryzacji i nie wskaże osoby, o której mowa w ust. 1, dowódca jednostki organizacyjnej powołuje komisję, która przeprowadza inwentaryzację powierzonego mienia.

Pozwany w sprawie podnosił, że mienie nie zostało mu prawidłowo powierzone. Należy przypomnieć, że powierzenie mienia, o którym mowa w ust. 1, następuje, z zastrzeżeniem § 4 ust. 1, za pokwitowaniem, w sposób ustalony w przepisach regulujących zasady gospodarowania mieniem wojskowym. W pokwitowaniu, o którym mowa w ust. 2, określa się rodzaj, ilość, stan i wartość oraz w miarę potrzeby indywidualne cechy mienia powierzonego żołnierzowi.

Pozwany jak wynika z polecenia przesunięcia pokwitował odbiór oleju (k.27-28), jego jakości jak sam zeznał nie kwestionował przy pobraniu.

Ocenę czy olej miał prawidłowe właściwości tego powód przy wydawaniu oleju nie przedstawił, a jak zeznał M. O. (1) winien był to zrobić. Powód dołączył do pozwu raport nr (...) z 2015r. (k.9), który dotyczy partii wydanej w 2017r. Co do partii wydanej w 2019r. był inny raport (...), którego powódka nie dołączyła do akt sprawy (k.228) Jak podał świadek nie była nim karta jakościowa oleju złożona do akt (na k.11-14).

Zakładając nawet, że olej posiadał prawidłową kartę jakościową, której jednak powód nie przedstawił, sąd ocenił w sprawie, że przebieg pobierania próbek oleju budzi wątpliwości w zakresie jego prawidłowości. Sąd miał na uwadze, że próby były pobierane z różnych partii oleju co nie powinno mieć miejsca, jak przedstawił w zeznaniach świadek M. O. (1). Ponadto świadek przyznał także, że istnieje ryzyko, iż opakowania i urządzenia, którymi się pobiera mogą być zanieczyszczone. Takie okoliczności wynikają także z instrukcji pobierania próbek, w której wskazano, że proces pobierania próbek MPS obarczony jest ryzykiem związanym z zanieczyszczeniem próbki w wyniku używania zanieczyszczonego wyposażenia do pobierania próbek i pobraniem niereprezentacyjnej próbki, co może doprowadzić do zafałszowania wyników jakości. (k.181, 182) Jak wynika z zeznań świadka M. O. do pobrania próby użyto wiadra i butelki, które nie były suche i czyste, gdyż po użyciu wiadra było stawiane do góry dnem na kratce ociekowej. Po

ścieknięciu mógł zostać jakiś olej w wiadrze (k.226v), a aby usunąć zanieczyszczenia z butelki M. O. potrząsnął nią by usunąć ewentualne zanieczyszczenia. Wylał zawartość i ponownie wlał olej z wiadra , zatkał butelkę i nakleił etykietę. (k.226v-227) Ponadto do wiadra zlano olej , który był z różnych partii. Wobec powyższego nie można przyjąć za pewne, że to w wyniku zaniedbań pozwanego olej utracił swoje właściwości, gdyż zanieczyszczenia mogły być także w sprzętach użytych przy pobieraniu. Ponadto skoro zmieszano różne partie nie można także było ocenić, czy problemy z jakością oleju , jeżeli faktycznie były przed pobraniem, dotyczyły obu partii czy tylko jednej.

Test C także w ocenie sądu nie wskazuje w sposób przekonujący na zaniedbania pozwanego. Jak ustalono w międzyczasie zanim przyszedł raport o stanie oleju, reszta oleju ze zbiorników zapasowych czołgów pozwanego została zlana do metalowej beczki znajdującej się w magazynie (...)O.. Wcześniej w tej beczce był olej. Zatem późniejsze zanieczyszczenia mogły także wynikać ze stanu, czystości beczki.

Zdaniem M. O. (1) różnica w wyglądzie zewnętrznym w teście C pomiędzy próbką z laboratorium, a pobraną z beczki wynika z tego, że próbopobieralnik w zbiorniku zapasowym nie zaciągnął osadów z dna zbiornika. Po pierwsze przy pobieraniu próbek punktowych jak wynika z instrukcji przy pierwszym teście należało pobierać próbki z górnego, środkowego i dolnego poziomu cieczy. (k.184) Jeżeli M. O. stosował prawidłowo zasady pobierania to pobrałby także osady z dna, jeżeli takie by faktycznie występowały.

Dodatkowo sąd miał na uwadze, że uprzednio przy rotacji oleju, która miała miejsce w 2017 i 2019r. jak zeznał świadek M. O., pozwany zdał cały olej. Zdaniem świadka zdany olej był prawidłowy(k.228v) To oznacza dla sądu , że olej był bez osadów. Takie wnioski można było wyciągnąć , gdyż osady mają wpływ na mętność oleju i są widoczne zanieczyszczenia. Skoro został zdany cały olej to nie można logicznie przyjąć ,że osady w zbiornikach w 2017 i 2019r. zostały . Skoro nic nie zostało, a pobrany olej nowy w 2017r. i 2019r. był prawidłowy to oznacza ,że także był bez osadów.

Komendant powoda w sprawie ocenił (k.46), że wyniki badań B-2 i C pokazują jednoznacznie ,że produkt był przechowywany w sprzęcie dłużej, niż to wynika z planu rotacji i odświeżania mps w sprzęcie. Takie stanowisko nie koresponduje jednak z pozostałymi dokumentami, przesłuchaniem świadków i pozwanego, z których jasno wynika ,że terminy rotacji były zachowane.

Mając powyższe na uwadze, w ocenie sądu nie można było uznać ,że utrata właściwości oleju nastąpiła z przyczyn zależnych od pozwanego. Zdaniem Sądu przedstawione okoliczności związane z zwłaszcza z pobieraniem oleju do badania, mogły mieć wpływ na utratę właściwości oleju, a były to przyczyny niezależne od pozwanego.

Sąd miał na uwadze ,że olej silnikowy z partii , która została wydana pozwanemu, został także wydany w dniu 25 lipca 2019r. w użytkowanie do B. (...) P.. Nie zgłaszano problemów z olejem, lecz olej z tego wozu nie podlegał jeszcze weryfikacji.

Dodatkowo należało w sprawie odnieść się także do różnych reżimów odpowiedzialności materialnej żołnierza. Sąd oceniał przede wszystkim odpowiedzialność w zakresie mienia powierzonego. Należy jednak także odnieść się do zwykłej odpowiedzialności materialnej . Sąd dochodząc do takich wniosków miał na uwadze art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy. Wskazano tam, że Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb powierzania żołnierzom mienia, o którym mowa w art. 11 ust. 1, uwzględniając w szczególności rodzaje mienia, które może być powierzone żołnierzowi, oraz terminy związane z jego przekazywaniem i zwrotem jednostce organizacyjnej.

Zatem delegacja ustawowa dotyczy warunków i trybu powierzania mienia. Budzi wątpliwości czy delegacja ustawowa obejmuje także uregulowania jakości mienia , które podlega zwrotowi.

Natomiast w par. 3 ust. 4. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 listopada 2001 r. w sprawie odpowiedzialności majątkowej żołnierzy za wyrządzone przez nich szkody uregulowano taką zasadę. Żołnierz,

któremu powierzono mienie, jest obowiązany zwrócić je w określonym przez dowódcę jednostki organizacyjnej czasie i w należyтым stanie albo wyliczyć się ze sposobu zużycia lub wydania tego mienia.

Sąd odnosi się do powyższego, gdyż przepis 11 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy jest identycznie uregulowany jak art. 124 kodeksu pracy. W orzecnictwie dotyczącym odpowiedzialności materialnej pracowników wskazuje się, że pracownik, który wyrządził szkodę w mieniu mu powierzonym, lecz nie wskutek niewyliczenia się z tego mienia, ale w inny nieumyślny sposób (przez zniszczenie rzeczy lub obniżenie jej wartości), obowiązany jest uiścić odszkodowanie według zasad określonych w rozdziale I działu piątego Kodeksu pracy (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 1975 r., I PR 189/74, OSNCP 1975 Nr 9, poz. 139, z dnia 24 października 1975 r., IV PR 166/75, LEX nr 14289; z dnia 18 grudnia 1976 r., V PZP 6/76, OSNCP 1977 nr 5-6, poz. 84). Za szkodę wynikłą z uszkodzenia mienia pracownik może ponosić odpowiedzialność w pełnej wysokości w razie wykazania, że jego działanie lub zaniechanie pozostaje w związku przyczynowym z wyrządzoną szkodą i ma charakter działania umyślnego w rozumieniu art. 122 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1976 r., IV PR 331/75, LEX nr 13456).

Takie stanowiska przedstawiono także w wyroku SN z dnia 6 listopada 2018 r. I PK 142/17, LEX nr 2573424. W doktrynie występują natomiast rozbieżne poglądy dotyczące prawnej podstawy odpowiedzialności pracownika za uszkodzenie powierzonego mienia (zob. T. Liszcz, Glosa do wyroku SN z 22.01.1975 r., I PR 189/74, NP 1976/4, s. 658 i n. – krytyczna; S. Rejman, Glosa do wyroku SN z 22.01.1975 r., I PR 189/74, NP 1976/4, s. 662 i n. – aprobująca; J. Wrątny, Glosa do wyroku SN z 18.12.1976 r., V PZP 6/76, OSPiKA 1978/3, poz. 41 – krytyczna; J. Jończyk, Z. Masternak, Glosa do wyroku SN z 18.12.1976 r., V PZP 6/76, OSPiKA 1978/7–8, poz. 131 – aprobująca).

Z tych powodów w ocenie sądu należało omówić także podstawowy reżim odpowiedzialności. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy żołnierz, który wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych ze swojej winy wyrządził szkodę w mieniu, o którym mowa w art. 1 ust. 1 ustawy, ponosi odpowiedzialność majątkową w granicach rzeczywistej straty i tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynikła szkoda. Zgodnie z art. 4 tej ustawy właściwy organ jednostki organizacyjnej jest obowiązany wykazać okoliczności uzasadniające odpowiedzialność majątkową żołnierza oraz wysokość wyrządzonej szkody.

W tym zakresie powód nie wykazał jakiego zaniedbania dopuścił się powód, a przy tym reżimie odpowiedzialności na powodzie spoczywa ciężar wykazania zaniedbania pozwanego i związku powyższego ze szkodą. Ustalono w postępowaniu, że nie zakładano plomb na nakrętki zbiorników zewnętrznych. Nie było to jednak obligatoryjne, a nie wynika z zeznań dwóch osób, które miały dostęp do czołgów aby odkręcać nakrętki poza rotacją paliwa, zatem do środka nie mogły dostać się zanieczyszczenia.

Sąd miał też w sprawie na uwadze, że okoliczności podnoszone przez pozwanego związane z ogrzewaniem garaży, temperaturą czy wilgotnością nie zależały od pozwanego. Przydział garaży i ich stan nie zależał od pozwanego. Stan garaży jak wynika z przesłuchania świadków i pozwanego był powszechnie znany przełożonym.

Jednakże czy okoliczności podnoszone przez pozwanego związane z ogrzewaniem garaży, temperaturą czy wilgotnością miały wpływ i jaki na paliwo, tego strony postępowania nie wiedzą.

Powód cofnął wniosek o biegłego, pozwany wnosił o oddalenie tego dowodu. Zdaniem sądu materiał dowodowy pozwolił na rozstrzygnięcie sprawy w zakresie wykazanych okoliczności i mając na uwadze zasady odpowiedzialności materialnej żołnierza. Sąd nie był obowiązany do przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z urzędu. Tym bardziej, że w postępowaniu uproszczonym zgodnie z art. 505(7) § 2kpc opinii biegłego nie zasięga się, jeżeli jej przewidywany koszt miałby przekroczyć wartość przedmiotu sporu, chyba że uzasadniają to wyjątkowe okoliczności. Sąd ustalił w toku sprawy, że szacunkowy koszt opinii biegłego wnioskowanego w pozwie w przedmiocie utraty właściwości fizykochemicznych oleju i ich przyczyn wyniósłby 2800zł netto. (k.310)

Mając na uwadze przedstawione w uzasadnieniu rozważania, Sąd powództwo oddalił.

Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego zwrot kosztów zastępstwa procesowego zgodnie z art. 98 § 1 i 3 kpc. Na powyższą kwotę złożyło się wynagrodzenie radcy prawnego na podstawie § 9 ust. 1 pkt. 2 w zw. z § 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Koszty 270 razy 25% = 202, 50zł + 17zł (opłata skarbową od pełnomocnictwa) = 219,50zł

Powód z uwagi na ustawowe zwolnienie nie jest zobowiązany uiszczać opłaty od pozwu , nie poniesie jej także pozwany , gdyż nie przegrał postępowania. Sąd w zakresie pkt. III wyroku orzekł mając na uwadze art. 100 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Sędzia Alina Kordus-Krajewska